

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 80 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra . . . 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra . . . 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra . . . 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Szavuknál fogjuk.

Hiába tagadnók, azok, kik a kormány által inaugurált egyházpolitikát, mert veszélyesnek tartották és tarják, ellenezték, most, hogy ezek a törvények — nem szólunk arról milyen eszközökkel — meglettek alkotva és legközelebb már végre is fognak hajtatni, a csatát egyelőre legálább elvesztették.

A nagy apparatus még nagyobb garrral be van rendezve, majd elválnak, hogy be is válik-e?

Október 1-től kezdve Magyarországon a polgári összedadásnak kell az egyházi esketést megelőznie.

A matadorok még a legfelsőbb köröket is avval biztatták, hogy a polgárok életviszonyait oly mélyen érintő újítás simán fog végbemenni, mert maga a kormány nagy súlyt helyez arra, hogy a felekezetek vallási érzékenysége kiméltessék. Erre mutat a törvény (149. §.) azon kijelentése, hogy a házassulók vallási kötelességeit a törvény érintetlenül hagyja, továbbá a polgári tisztviselőknak kiadott utasítás, mely őket arra kötelezi, hogy a házassulókat figyelmeztessék, hogy a polgári aktussal még nem tettek eleget vallási kötelemeiknek. Szóval azt ígérték, hogy fortiter in re, suaviter in modo fognak eljárni. De meg avval is biztattak benünket, hogy a vallásosság nagyobb lendületet fog venni, mert a mint a hívek eddig csak kényszerből (?) tettek, ezentúl önként fogják megtenni.

Már most itt az ideje, hogy ezen király és nemzet előtt adott ünnepélyes ígéretek bevaltsák.

Csakhogy fájdalom, sok mindenféle jel arra mutat, hogy a győzők győzelmüket kiméltetlenül készülnek kizsákmányolni.

Azt sem tudjuk még, mit fognak a püspöki konferenzia megállapodásai magokban foglalni és már is dúlnak-fúlnak a klerus kimagasló tagjai ellen, kiket kvalifikálhatatlan kifakadásaikkal nyilván terrorizálni akarnak, ép úgy, mint a hogy

annak idején a polgári házasságot ellenző magyar főrendeket inzultálták.

Hát ez is mutatja, hogy csak nagy lármával tudnak dolgozni, mert a nagy lármával, úgy gondolják, el fogják még azokat is tántorítani, a kik eddig vallási meggyőződésökhöz állhatatosan ragaszkodtak és ragaszkodnak. A nagy láрма mögött pedig ott ólalkodik az aggodalom, hátha az a sok hű hó mégis hiába való volt, és még azonfölül zavarba is dönti az országot.

A nehézségek meg vannak, azok el nem disputálhatók, de azt semmiképpem engedhetjük meg, hogy a győzők adott ígéretek be ne váltsák. Hisz ezen ígéretek nélkül nem is győzték volna, s a kik a válságos percekben engedtek, csakis bizalomból engedtek; már pedig ennek a bizalomnak rút kijátszása volna, ha most az ígéretekről megfeledkezhetnének.

Ugyanazért követelni fogjuk, hagyjanak fel azokkal a minősíthetetlen invektívákkal, a melyeket folyton folyva ellenünk szórnak, hogy a nagy közönséget ügyünk igazságos volta iránt megleveszszék.

Követelni fogjuk, hogy ne gúnyolják törekvéseinket, melyekkel a hithűséget, a valláserkölcsei érzést ápolni, fejleszteni akarjuk. Katholikus emberektől sem szabad a gondolatnyilvánítási, sajtó- és egyesülési szabadságot konfiiskálni. Ha katolikus olvasó-kört kívánnak alakítani, ne álljanak elő avval az alapatlan váddal, hogy ez konkolyhintés, s az egyenlenség szítása, mert művelődni s művelődésének eszközeit szabadon választani a katolikus honpolgárnak is csak olyan alkotmányos jogát képezi, mint többi honpolgártársainknak. Ha a katolikus egyház kizárja kebeléből azokat, a kik parancsait megvetik s azoknak magokat alá nem rendelik, ehhez sincs semmi köze a kívülünk állóknak, hiszen akár milyen kaszinó kigolyóztatja kebeléből érdemtelen és méltatlan tagjait. Ha a vallásszabadság elvéből folyólag templomot, iskolát, kórházat építünk, léte-

sítünk és katolikus szellemben fentartunk és vezetünk, ne álljanak elő a felekezeti szükkeblőség vádjával, a ki nem találja jól magát közöttünk, választhat magának más kört és környezetet a nélkül, hogy azért jussa volna, minket becsmérélni és üldözni. Ha katolikus ember képességeinek megfelelő hivatalért pályázik, ne tekintsek katolikus vallását demeritumnak és akadálnak jogos életcélja megvalósításában stb., stb.

Szavuknál fogjuk őket!

A képviselőház feloszlatása,

Laptársunk a »Nemzeti Újság« tegnapi számában fennebbi ezim alatt a következőket írja:

A Bánffy-kormány egyik bécsi bizalmas lapja a mult héten hosszadalmasan elpanaszolta, hogy milyen czélzatosan vádolja a gonosz magyar ellenzék Bánffy miniszterelnököt azzal a titkos szándékkal, hogy a képviselőházat a neki legalkalmasabbnak látszó pillanatban, még pedig nemsokára fel akarná oszlatni.

A lap előadta, hogy szó sincs ilyen szándékról s a mostani képviselőház körülbelül törvényes meghatalmazása lejártáig fogja tevékenységét folytatni.

Mi szükség volt az officiózus közlemény közzétételére az a kormány titka. Eppen legújabbán nem volt a komoly sajtóban szó arról, hogy a kormány most tervezné a parlament feloszlatását s az új választások elrendelését. A tavasszal híre járt, hogy olyasmin fáradozik, de a választási lajstromok összeállítása körüli önkénykedések ma már arra vallanak, hogy ez évben előreláthatólag nem lesznek többé választások.

Ha mindazonáltal a kormány mégis szükségesnek találta egyik bécsi szócsöve útján megczáfolni azt, amit senki sem állított, hogy ugyanis ez idő szerint fel akarja oszlatni a parlamentet, úgy e dementivel csak némi valószínűséget adott azon, politikai köreinkben fölmerült híresztelésnek, melyről itt röviden tudomást akarunk venni.

Eszerint báró Bánffy Dezső legutóbbi ischli látogatása alkalmával a korona előtt ismét szóba hozta a feloszlatás ügyét, de hozzá a felhatalmazást most sem kapta meg.

Egy másik verzió szerint a miniszterelnök csak szóba akarta hozni az ügyet, de a kihallgatás, melyet a felségnél kapott, oly rövid és hideg volt, hogy jobbnak látta a dolgot föl sem említeni.

Ha van valami igaz e hírekben, akkor annak a bécsi dementinek is meg lenne a maga magyarázata,

A kormány nem kapta meg a kellő felhatalmazást, most jó képet vág a rossz játékhöz és azt hirdeti, hogy nem is akarja a törvényhozást feloszlatni.

De hogy csakugyan olyan hosszú élete lenne a mostani képviselőháznak, abban az officiózus nyilatkozat után nem szabad föltétlenül megbízni.

Bármikor lesznek azonban, még kormánypárti körökben is körülbelül befejezett ténynek veszik, hogy azokat nem báró Bánffy Dezső fogja vezetni.

A püspöki konferencia.

Három napig tartó tanácskozás után megállapította a magyar püspöki kar a hívekhez és a papokhoz intézendő körleveleket, melyek hivatalosan vannak arra, hogy az új viszonyok között irányt szabjanak a magyar katolikusok mozgalmának.

Sem a körlevelek nem jöttek még nyilvánosságra, sem a konferencia hivatalos értesítést még nem adott ki, mindazáltal a kiszivárgott hírek után nagy megnyugvással fogadjuk a püspökök határozatát.

Okosan senki sem várhatta tőlük, hogy híveiket ellenszegülésre biztassák az új törvényekkel szemben. Másrészt a kath. közvélemény mégis irányt, utmutatást várt: mi hát a teendő a megváltozott viszonyok között. És amint az elég jó forrásból származó hírekből ítélhetünk, ez az utmutatás teljesen meg fog felelni a kath. közvélemény jogos várakozásának.

Igaz, hogy a körlevél utasítást fog adni a kath. híveknek arra, hogy »családjaik és anyagi viszonyaik biztosítása szempontjából« eleget tegyenek a polgári törvények rendelkezéseinek. De másként nem is rendelkezhetek volna a püspökök. Mert hisz az egyház híveit nem teheti ki annak, hogy házasságuk a törvény előtt érvénytelen legyen, hogy gyermekeiket államilag törvénytelennek jegyezzék be s így elveszítsék azon jogokat, melyeket a törvény az általa érvényesnek is-

mert házasságban élőknek és az ő gyermekeiknek nyújt.

Másrészt azonban világosan megmondja az utasítás, hogy a polgári hatóság előtt kötött szerződés nem igazi házasság. Kötelességük azért megmarad egyháziilag kötni házasságot.

Nagy megnyugvással tölt el bennünket az a határozott kijelentés, hogy a szentszékeknél megindított pereket, dacára a miniszteri rendeletnek, nem adják át a polgári törvényszéknek. Az egyháznak veleszületett joga a házassági bíráskodás, arról semmi szín alatt le nem mondhat.

Határtalan örömmel üdvözljük a püspöki konferenciának állásfoglalását a »szerencsétlen törvények« revíziójára irányuló jogos és üdvös mozgalom mellett. A hívekhez küldendő közös pásztorlevél u. i. határozottan kijelenti, hogy »oda törekszünk, hogy sérelmeink orvoslása majdan törvényben is kifejezést nyerjen.«

Ezek után nyugodt lélekkel nézünk a jövő elé. Nem várjuk türelmetlenül a körlevelek publikálását. Tűdjük immár, hogy a püspöki kar közös pásztorlevele a kath. mozgalomnak hathatós támogatása lesz. Legyen áldás működésükön!

Lapszemle.

Budapest, 1895. szept. 3.

A »Magyar Állam« örömet fejezi ki afelett, hogy a püspöki kar oly egyöntetűen járt el, hogy a kiadandó pásztorlevelek nem segítik elő a polgári házasságot, hanem annak erkölcsi tartalmatlanságát mutatják ki. A szentszékek októker 1-je után sem fogják átteni a világi hatósághoz a házassági pereket. A körlevél a szószerűleg fog felőrvastatni éppen ezért nem ad politikai utasításokat. A körlevél a törvényeket »szerencsétlen«-nek nevezi s nem úgy tekinti, mint változhatlant, hanem mint olyat, melyet törni kell, míg meg nem szűnik.

A »Hazánk.« A rendőrállamról ír, mely alatt Magyarországot érti és amelyet összehasonlítva Ausztriával azt találja: hogy nálunk a tisztviselők az általuk nyert dekrétumokkal nem polgári jogokat élveznek, hanem a kor-

mány szolgálivá lesznek, mert sem politikai elvüket nyilvánosan nem vallhatják, sem pedig jogaikat nem gyakorolhatják, sőt még az is elő van írva, hogy melyik egyleteknek lehetnek tagjai. Ép úgy állunk a gyülekezési jogokkal is. Míg május hóban Ausztriában 47 nyilvános ülést tartottak, addig Budapesten rendőrségünk egyet sem engedett meg. Azután itt vannak a nagy egyházpolitikai vívmányok, amelyek gyarapítják az egyének szabadságát, de csak azok előtt, akik gondolkozni nem tudnak.

A »Budapesti Hírlap« a főváros viszonyaival foglalkozik s élesen kikel a tanács és a kormány közönye ellen. Így a nagy köruti csatorna folyton készül de oly lassan, mint ahogy a fűszál nő; az eskütéri hid építése is folyton késik; a villanyos vasúti társaság egy új utvonalat akart nyitni, de a kormány nem engedte, mindig kifogást keres.

A »Nemzet« »Tolerari possze« cím alatt azt írja, hogy a magyar püspöki kar a papsághoz intézendő körlevél tartalmára vonatkozólag elvégre megállapodásra jutott és miután a nagy és erős küzdelem megvívott és annak végeredményébe belenyugodtak, a körlevél, mely csak a törvény életébe lépte előtt két nappal fog megjelenni a jelek után itélve egy olajág lesz. Az alsó papság még most is makaesul ragaszkodik az ellenálláshoz, hiszi azonban, hogy a körlevél után ennek is vége fog szakadni.

A »Magyar Hírlap« Háboru és békealatt a csehországi hadgyakorlatok alkalmából az ő felsége által Budapesten tett nyilatkozatokról írva, feltűnőnek találja, hogy a hozzá intézett üdvözlő beszédekre királyunk két nyelven, vagyis németül és csehül válaszolt. Ily precedensre igaz, hogy Ausztriában már volt eset, de a két-nyelvűség következetesen még soha annyira használva nem lett, mint épp az utóbbi időben. Ebből természetesen a csehek azon tendenciát vélik felismerni, hogy a német elem a hegemoniától megfosztatik és Ausztria a szlávok kezére jut.

Ezen tendencia által ez idézett lap a német egység megbontását látja és azt fűzi hozzá, hogy nekünk nincs jogunk Ausztria belügyeibe beavatkozni, de a fenti tendenczin már nem egyedül Ausztria belügyeit de az egész monarchia érdekeit érinti. Mi egy egységes Ausztriával szövetkeztünk, mely mint ilyen erős és nem egy különvált Ausztriával, a mely mint ilyen nagyon is gyöngye lehet. Ez okból ha a magyar és közös kormánynak tekintélye van, Ausztria egysége felbomlásának káros következményeiről az illetékes köröket meg kell győznie.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A kelletlen fürdővendég!

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

A viski fürdőben a fürdőidény befejezése után a természet mintegy pótolni látszott a fürdőidény alatt nagyon is nélkülözött jó időt; gyönyörű szép napok valának; de fürdővendégnek már nyoma sem volt egy hét óta.

Mint tulajdonosa és egyszemélyben igazgatója a fürdőnek, arra határoztam el magam, hogy négy gyermekemmel együtt a telet kivételesen nem Varadon, hanem e fürdőben töltöm; ez által megtakarítani véltem a költözködés költségeit a jóval drágább váradi telettel, de meg előnyösebbnek tartottam a fürdőre való felügyeletet télen nem bízni másokra.

Ezen elhatározásomhoz képest intézkedtem. A személyzetet elbocsátottam, csak egy tót ember mint postás, egy 16 éves szintén tót ifjú, egy mosóné és a leánya maradtak meg. Megjegyzem, hogy a viski-fürdő a tenger színe felett 500 méter magaslaton, egy őserdő közepén, teljesen izolálva áll, több kilométernyire a legközelebbi községtől; továbbá, hogy semmi vesélyre nem gondolva, elegendően tartottam emberre idomított gyönyörű Dogg kutyámba és soha ez előtt igénybe nem vett revolverembe bízni. Cézár kutyám komolysága és rendkívüli robusztus, erős külseje által nagy tekintélyt szerzett magának a vidéken; mi is sokra becsültük, már csak azért is, mert reggeltől estig anélkül, hogy ügyeltem volna rá, egy percig

se hagyott el, folyton nyomomban járt; ha valakivel hangosabban beszéltem, miből Cézár felindulást következtethetett, öblös hangjával egyszer kétszer megugatta az illetőt; ha e párbeszédünk fokozódott, a két első lábával a vállamra ugrott és kiméletesen ugyan, de elég érzékenyen harapta a nyakamat, a mi azt jelenthette, hogy miért nem mondom a betanított végzetes szót, hogy rendre utasíthassa az illetőt. Másképp Cézár embert magától soha nem bántott, de juhász kutyával, bármily erős lett volna is, 3 perc alatt végzett s e rosz tulajdonságától elszoktatható nem volt.

Ebéd után fél kettőre lehetett az idő; én a parkban voltam, midőn a park legsűrűbb erdő részéből egy középterműtű úri ember közeledik felém két tót alkalmazottam kíséretében: — megmagyarázhatlan előérzetből embereim bátorsága már is az inukba szállott, mert halálsápadtan rebegték, hogy ez az úr szobát kér, mint fürdővendég. Igen monda a vendég, engem az orvos küldött, hogy vagy 3 napra árnyékos helyre menjek. Én az első pillanatban tisztába voltam magammal, hogy vagy bolonddal vagy gonosz szándékú emberrel van dolgom. Első kérdésemre, kihez van szerencsém? — én Hontmegyei vagyok, volt a lakonikus válasz.

Utasításom van igazolásra felhívni — mondom, mindenkit, aki az idény előtt vagy után a fürdőbe érkezik. — Csak szobát kérek, volt a válasz, azonnal irok haza, 3 nap alatt itt a passzusom. (e szót passzus évek óta nem hallottam) — Sajnálom, nem vagyok abban a helyzetben, hogy Önt itt vendégül fogadhassam, mert az idénynek vége s ib. stb. tessék tanácsos-

mat megfogadni: Visken a városban is egészséges, árnyékos a hely, ott mindennemű ellátást nyerhet, emberem a postával most ügyis oda indul, tessék a gyalogúton vele menni. — Én, uram fáradt vagyok — válaszolt a vendég, csak itt maradok. — Én pedig a leghatározottabban tiltakozom ellenre, mert bajt nem akarok szerezni magamnak, az által, hogy a hatóság Ön miatt engem kérdőre vonjon; a esendőröket ügyis ma ide várom. — Erélyes fellépésem után, miközben kutyámra szegző szeméit, kelletlen elindult Visk felé a reá várakozó halálra ijedt postással.

Az ami e különös vendég személy leírását illeti, nem sok mondani valóm van: Közép termű, szikár 40 év körüli, komor kinézésű ember, szeme aprók, szürkék valának, orra fitos a szokottnál nagyobb orrlúyakkal, jobb kezét folyton a hátsó rokkzsebben tartva; gyanúsá tette őt még az a körülmény is, hogy járás közben ballábával kaszával járt, vagyis körben húzta maga után. Ez azt a föltevést ébresztette bennem, hogy vendégem évekig rablánczot viselhetet; kalapja szürke, rokkja fekete volt szürke nadrággal, bal karján felöltöt tartott; különösen gyanúsá tették paraszt Phzsásán kívül ápolatlan esontos kezei.

Ezen incidens után, mind a ki jól végezte munkáját, a park közvetlen közelében fekvő dinyéimet nézegettem. Alig tíz perc múlva ismét előttem áll az a bizonyos úr, mire én meglepetve, de mi tagadás benne, meg is szep-penve kérdém: hát nem ment el Viskre? Elindultam, de nem tudom, hogy kerülhettem e helyre ismét vissza; azt hiszem, hogy a vár-

Az »Egyetértés.« A püspökök megállapításairól ír és megnyugvással veszi tudomásul, hogy amint már eddig ismert részletekből is kivehető, a püspöki kart nem a harc, hanem a béke szelleme lengi át, s őket az alkotmányosság iránti tisztelet érzetük vezette. A püspöki kar megállapodásának leglényegesebb része az, hogy elismeri az állam alkotmányos törvényeit és ezek követését alsópapságának körlevélben hagyja meg.

A »Pesti Napló.« Az epizkopátus pásztorlevele alatt czikkezte azt írja, hogy bár a pásztorlevelek tartalmáról annyi már eddig is tudva van, hogy az egyházi mint honpolgári szempontból is teljesen korrekt és örömet fejez ki, hogy az egész főpapi kar ezt a szellemet ismert el komoly és felelősségteljes állás foglaltatásában vezérlő eszméül.

A »Nemzeti Ujság.« a »szerencsétlen« törvények ezimen a püspökök békés magatartását helyesli. A püspöki kart mindenképen befolyásolni akarták, a többek közt ezeket mondja:

Sőt akadt olyan »nyomdafestékekkel bepiszkolt lap« is, mely a hangulat-csinálás okáért rávetemedett az emberszolás szennyes terére s a legpiszkosabb módon hurczolta meg nem csupán az élő, de már meghalt egyházfőket is, hiszen csak a napokban adtuk ki arról a vakmerő támadásról, melylyel Nagyvárad püspökét merték illetni s mely támadás alávalóságától minden becsületes ember undorral fordult el.

De a püspöki kar magatartása bebizonyította azt, hogy ők a békét ohajtják s a közös pásztor levél pedig azt bizonyítja, hogy a püspöki kar véleménye szerint az egyh. pol. törvények »szerencsétlen« törvények, miért is a papság az anyakönyveket épúgy fogja ezután is vezetni mint eddig.

A »Magyarország.« »Évforduló« ezim alatt vezércikkben vasutaink keletkezésének és fejlődésének fázisait írja le. Elmondja, hogy 1836. évben jött létre azon törvény, mely a vasútépítkezést mint politikai aktust elismerte. Ekkor lett az első vasuti vonal Récs és Pozsony között kiépítve, melyet azután lassanként követtek a többi vonalak is, mig nem az utóbbi két deczennium alatt lehető leggyorsabb tempóban haladt vasuti hálózatunk kibővítése.

Tagadhatatlan, hogy ez Magyarország kulturális fejlődését nagyon emelte, de emellett azt sem szabad szem elől téveszteni, hogy a mily mérvben fejlődésünket elősegítette, pénzügyi viszonyainkat ép oly mérvben zátonyra

is juttatta vasúti politikánk. Ezt igazolják legalább államvasutaink legutóbbi bevételeinek kimutatásai, melyekből azt látjuk, hogy az állam szociálizmus egyoldalú követelményei ép oly kevéssé felelnek meg a helyes vasúti politikának, mint nem felelnek meg a magán spekuláció fékevesztett grümdolásain felbátorítása sem,

N A P T Á R.

— Szeptember 4. —

Szerda, Róm. kath. Roza. Prot. Roza. Gör. kelet Farkas. Izr. Elul. august.

Nap két 5 óra 9 p., nyug. 6 óra 17 p. Hold kelte 6 óra 25 p. nyug. 5 óra 4 percz.

Szept. 5. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor.

„ 7—9. A polgári lövész-egylet szabad díjlövészete.

„ 12. Nagyvárad város közgyűlése d. u. 3 órakor.

„ 15. Iványi Ödön sírkövének ünnepélyes teleplezése d. e. 11 órakor.

„ 18. Biharmegye évnegyedes közgyűlése d. e. 9 órakor.

„ 22. A nagyvárad i. iparos ifjak egyletének szüreti mulatsága a Fekete Sas termében.

Október 7. Katonai lövésár Nagy-Szalontán.

„ 9. Katonai lövésár Nagyváradon.

„ 11. Katonai lövésár Székelyhídon.

„ 12. Katonai lövésár Er-Mihályfalván.

A szedáni ünnep.

Berlin, szeptember 2.

A város már kora reggel tarka képet nyújt. A nagyobb üzletek és gyártelepek nagy-szerűen vannak földszítve. Az összes nyilvános épületek fel vannak lobogózva. Különösen a Hársfásor és a Friedrichstrasse van szépen földszítve. A lombfüzerekkel díszített brandenburgi kapun egy vörösbarna bársonyszalagon a következő felírás olvasható:

„*Welch eine Wendung durch Gottes Fügung.*“

Pompásan vannak díszítve a Siegesäule és Nagy Frigyes szobra. Az utcákon nagy néptömeg hullámszik.

A császár ma reggel a következő táviratot intézte Bismarck herczeghez:

Ma, midőn egész Németország a szedáni világtörténelmi jelentőségű kapitulaáció napjának évfordulóját ünnepli, kifejezni kívánom fenségednek, hogy mindig mély hálával fogok megemlékezni ama felejthetetlen érdemeikről, melyeket fenséged ama nagy időkben boldogult nagyatyám, a haza, és a német ügy körül szerzett.

Bismarck herczeg, szintén táviratilag, a következőket válaszolta:

találkozom, ki ásványvizért jött; kérdém, nem látott-e olyan úri forma embereket az erdőben? Erre egész halkán, ismét ellenkező irányba mutat, igen is itt a kövön ül egy oly féle szakállas úri ember, olajozza a puskáját; kináltam őt szalonnával, kenyérral mire ő azt mondá: edd meg öcsém magad, van nekem mit ennem.

A tót fiú által jelzett fürdővendégem valószínűleg csatlakozott az erdőben lévő társaihoz, mert nemmutatta magát.

A mosóné a leányával a pataknál sulykolt a ruhát; ez volt az egyedüli életjel az elhagyott fürdőben; én, meg gyermekeim aggódva a nagyon is gyorsan közeledő est elébe néztünk. Cézár mintegy veszélyt érezve, a mit talán arczomról olvashatott le, rendkívülizgatott és körültekintő volt annyira, hogy miodynájunknak feltűnt. Ekkor tanultuk megismerni a velünk érző hű állatot. A legrosszabba elkészülve, most már csak azon gondolkodtunk, hogy végső esetben e rablóbanda ellen miképp védjük magunkat.

Sok fejtörés után abban állapodtunk meg, hogy az estig talán visszaérkező postásnak (ha ugyan fürdővendégünk utközben nem végzett veie), és a fiúnak, kivételesen, közvetlen hálószoabánk mellett adunk éjjeli szállást, őket fesszékkel fegyverezzük fel, ha ugyan e két bátor tót kezéből idő előtt ki nem esik e szerszám. Ezekben megvallva az igazat, keveset biztunk! A mosóné leányával okosabbnak tartotta a veszélyt kerülni, semmi árért nem maradt volna éjjel a fürdőben. Cézár, mint rendesen, kint az ajtó előtt üti fel majd hadiszállását; minden egyes gyermek pedig a szoba különböző részén foglal állást és egy kezébe illő, jó-

»Hódolatteljes köszönetemet teszem felséged lábai elé a mai napon küldött távirati üdvözlétért és a boldogult császár nemzeti műve körül kifejtett hivatali tevékenységem kegyteljes elismeréséért.«

A belügyminiszter valamennyi tartományi és állami hatóságot utasította, hogy tiltsanak meg minden szociáldemokrata gyűlést, amelynek tárgya a Szedán-ünnep.

Vilmos császár délelőtt 9 órakor megjelent a tempelhofi mezőn és mindenekelőtt az Amerikából hazajött német veteránokat szemlélte meg, akik zászlókkal jelentek meg. A császár kedélyes módon társalgott a veteránokkal, kikérdezte tőlük, mióta tartózkodnak Amerikában és örömet fejezte ki a fölött, hogy az amerikai veteránok régi hazájukat nem felejtették el. — A császár ötnegyed órai tartózkodás után köszöntött és ellovagolt.

A császárné a vörös kereszt egyesülethez rendeletet intézett, a melyben megbizta azt, hogy emlékünnepet tartson azok számára, akik 25 évvel ezelőtt érdemeket szereztek a sebesültek és betegek ápolása körül.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő fizetekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,

Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,

Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,

Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,

Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

A városi tisztviselők szaporítása.

Érdekes és egyetlen fontos kérdés foglalkoztatta tegnap délelőtt Nagyvárad város tanácsát; a városi szervezetre vonatkozó szabályrendeletet vették revízió alá és abban állapodtak meg, hogy több új állást kell a közgyűlésnek rendszerezíteni; hogy a város fejlődésével aránylag megnövekedett munkát el lehessen látni.

A javaslat tárgyalásába ezuffal nem bocsátkozunk, csupán közöljük az álbli

hegyet jártam körül tévedésből. Hisz az lehetetlen, mondám, mert ehhez másfél óra idő kell. Hát a postás hová lett? Az gyorsabban ment előre, elhagyott. Erre egypár pillanatig gondolkozva, szónékkül a fürdőbe vezető serpentin úton Bústyaháza felé tartott. Mire én a kisebbik tót fiút utána küldém azzal az utasítással, hogy óvatosan, észrevétlenül kövesse, hogy át megy-e a Tiszán, mert csak akkor érezhetjük magunkat teljes biztonságban.

Még a dnyés földön állva, komoly gondolkozásba ejtett e furesa embernek rejtélyes viselkedése és éppen arra gondolva, hogy tanácsos lesz mégis revolverem állapotáról meggyőződnöm és azt magamnál hordanom. Egyszerre a sűrűségben egész ellenkező irányban halk beszédet, inkább suttogást hallok. Ez már komolyabb hangot, szobámba siettem, zsembembe téve a revolvert, mire futva kétségbeesetten jön vissza a fiú azzal a hírrel, hogy az a bizonyos úr a Tiszától ismét vissza tért és közeledik a fürdő felé. Erre egy sürgőnyt a huszti járás főszolgabírájának, egy másik sürgőnyt ugyanevak Husztra a csendőrségnek, egy sürgős levelet pedig Viskváros bírájának írtam, melyekben kértem, minthogy a fürdőbe felette gyanus személyek érkeztek, azonnal küldjenek Viskról fegyveres embereket. Husztról csendőröket — meghagyva a fiúnak, hogy ezen iratokkal szaladjon a városba. Ez megtörténvén, félig-meddig nyugodtabb valék, mert reméltem, hogy sürgőnyeimnek eredménye lesz és még az éj beállta előtt ezen intézkedésem következtében biztonságban lehetünk.

A parkba térve, egy viski tehén pásztorral

fogásu poharat vesz elő, melybe nyers tömény karbolsavat öntünk és az esetre, ha a rablók belépve reám szegzik fegyverüket — a legközelebb álló gyermek öntse oldalról szemé közé ezt az edző folyadékot.

Ily intézkedések megtétele közben visszaérkezett a fiu a postással; az előbbi feladta a sürgőnyöket; átadta a levelet; az utóbbi következőkép adván elő elindulását azzal a furesa vendéggel:

Alig értünk ki a fürdőterületről, ott, ahol Viskfelé ágazik el a gyalogut, felszólít az ur, hogy menjek vele más irányba; én vonakodtam, mondván: nekem, mint postásnak igyekezniem kell bizonyos idő alatt mindennap megtenni utamat, — nem tehetem, nem mehetek. Erre az ur biztatólag mondja: megfizetek magának barátom, ide nézzen, van pénzem és kigombolva rokkját, mely alól vörös pitykés mellény látszott, ki vesz egy könyvet, melyben egy nagy halmaz bankjegy volt. Erre a postás a vendég akaratának teljesítését szinelve, mondá: hát nem bánom, csak egy kicsit félre megyek, tessék addig erre a köre ülni. Azzal egy darabig lépésben, azután vágatva otthagya a vendéget, szaladt, ahogy csak szaladhatott. Nincs az a pénz, uram, a világon, mondá, amiért azzal a vendéggel mentem volna.

Időközben beesteledett és mi a terv szerinti módon fokozódó rettegés közöt elhelyezkedve siri csendben vártuk az est beálltát. Gyermekeim térdre borulva imádkoztak, kértek a jó Istent, óvjon meg bennünket e veszélytől. Czárnak kitünő hallása van, gondoltuk, ha valaki a koromsötétségben közeledik a

sorokat, melyeket tudósítónktól kaptunk, azonban közelebb foglalkozni fogunk e fontos kérdéssel. A tudósítás következő:

Nagyvárad város tanácsa tegnap délelőtt ülést tartott, melynek egyedüli tárgya a város szervezeti szabályzatának a változott körülmények figyelembe tartása mellett való módosítása képezte.

A tanács elkerülhetlenül szükségesnek tartja egy *II-od aljegyzői* állás rendszeresítését, a mit ugyan a közgyűlés már 1890-ben kimondott, azonban a miniszter akkor nem hagyta jóvá.

A *fogalmazók* számát 5-ről 8-ra emelte, mint a mennyiről a jelenlegi szabályrendelet tényleg rendelkezik.

A *főügyész* illetőleg a magánügykөdést — szemben a kiküldött bizottság javaslatával — meghagyta.

Lényeges változás alá esik a *városi adóhivatal*, melynek s különösen a számtisztek teendői határozott körvonalozást nyertek. A számtisztek létszáma 8-ról 14-re emeltetik, azonban a napdíjasok számának lényeges leszállításával.

A járványkórházhoz egy felügyelő, 2 fertőtlenítő s egy ápoló állandó alkalmazását hozta javaslatba.

Még egy községi bírósági végrehajtói állás rendszeresítésének szükségét kimondotta.

Eltörülte a szabályrendelet azon intézkedését, hogy a város belterületén kívül, de annak határában teljesített kiküldetéseknél, napdíjak legyenek felszámíthatók.

A fizetés szabályozásának kérdését tárgyalás alá nem vette, hanem ezt a pénzügyi bizottsághoz utalta.

* **A lourdesi zarándoklat.** Hétfőn reggel hét órákor indult utnak mintegy kétszázharmincz zarándok Lourdesba. Az indulás a budai indóházból történt különvonaton. Reggel öt órákor a krisztinavárosi templomban dr. *Purt* Iván tanulmányi felügyelő, a zarándoklat vezetője uti misét tartott, a melynek végzetével a zarándokok a déli vasut pályaudvarába vonultak s elhelyezkedtek a vasuti kocsiiban. Pontban hét órákor azután kirobogott a vonat a pályaudvarból. A zarándokok szeptember 15-én érkeznek vissza a fővárosba.

fürdő felé, egy negyed órányi távolságról észre veszi és a veszély közeledtét jelezni fogja.

Tizre járhatott az idő, midőn az ugatással rendszerint nagyon is fukarkodó kutya öblös hangjával egyszerre megszólal haú, haú!

Erre félálomunkból, felriadtunk, én a revolveremhez kaptam, gyermekeim remegve a karbólos poharakhoz és harcukészen néztünk a jövő elé. — Ismét csend, — jó ideig csend; Cézár újból elugatja magát egyszer, kétszer, — nyugtalankodni kezd, fekvő helyéről felkel, ugatását ismétli és vonitva távozik a sűrűség irányában: mire nagy ijedelmünkre egy lövés dördült el és annak borzasztó viszhangja csaknem kétségbe ejt minket, de ezután percekig ismét csak siri csend! Hiában figyeltünk e kétségbe-ejtő kelyzetünkben ezer *mindenfélére gondolva*.

Egyszer lépéseket hallunk, fagyni kezd a vér bennünk, kopogtatást az ablakon, kérdésemre ki az? mi vagyunk — csendörök, volt az Isten sugalta válasz. Hozta Isten Önöket; miért történt a lövés? volt első kérdésem. — Mi lőtünk egy nagy kutyát agyon, volt a megdöbbenő válasz.

Igy kellett szegény Cézárnak kimulni.

Az Illava fegyházból megszökött rablók hullt helye maradt csak! szegény Cézárunkat szivből megsíratva egy Platán tövébe ástuk el, mi pedig igyekeztünk e veszélyes helyet Nagyváraddal cserélni fel, még pedig azzal az elhatározással, hogy a Viski fürdőt téli lakhelyül soha de soha többé nem választjuk.

Döry Mihály.

* **Jönnek a borosjenői honvédek.** A napokban megint élénkebb lesz Nagyvárad. A borosjenői honvédek szeptember 9-én érkeznek Nagyváradra, hogy a helybeliekkel ők is részt vegyenek az ezredgyakorlatokon és a H. K. Kovácsi vidékére tervezett táborozásban.

* **Elégette az anyja holttestét.** Rémséges történetet írnak Debreczenből. Egy oláh ifju felásta a sírból anyjának holttestét és azt czimborái jelenlétében elégette. *Franz* Juonnak hívják ezt a suhancot s amíg az anyja élt, folyton pénzt zsarolt tőle s ha ez nem teltet, ütötte-verte a szegény asszonyt, akiről, mikor meghalt, azt beszélték, hogy a fia verte agyon. Ez a rosszelkű suhanc még el sem ment az anyja temetésére, hanem ezután három vagy négy napra rá néhány pajtásával kiment a temetőbe, s rámutatott egy újon hantolt halomra:

— Ez az anyám sirja!

Ekkor ásóval, kapával hozzáláttak a munkához s kivették a gödörből a koporsót. A többi elvégezte Juon maga. Baltával felfeszítette a koporsó fedelét, kihuzta az anyja holttestét s leöntötte végig petróleummal. Szikrát kovácsolt s a másik pillanathban lángnyelvek siteregtek a holttesten, melyet aztán gyönyörködve ültek körül. A czimborák közben biztalgatták Juont, aki élesztgette egyre a lángokat. Éjjel felé aztán már hamuvá égett a holttest. Ezt összeszedte Juon s behányta a feldult sírba. A röögöket visszahányták és egy seprüt nyomtak a kereszt helyébe. *Franz* Juont czimboráival együtt már másnap elfogta a csendőrség.

* **A vasárnapi munkaszünet és a rendőrség.** Egy helybeli lap a napokban spiczkliknek nevezte el a rendőrbiztosokat azért, mert kötelességükhöz híven, ügyes rendőri fogással rajta csíptek néhány kapzsi szatócsot, akik a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvényt nem respektálták. Ugyanakkor azt is ujságotta az a lap, hogy ezeket a törvénszegőket a rendőrbíró nem fogja elítélni, mert a rendőrközegeknek csak esel útján sikerült a kihágást konstatálni. A rendőrség azonban — mint a tények igazolják — másképen fogta fel a dolgot és elutasította perújítási kérelmükkel azokat, a kik — mint beszélük — azzal is fenyegetőztek a bíróság előtt, hogy a mindenható generális: *Tisza Kálmán* ellen fognak szavazni, ha ügyöket meg nem reperálják.

* **Aranymisés pap halála Kis-Komáromban.** Papp Károly veszprémi t. kanonok, szentzéki ülnök életének 76, papi pályának 53 évében augusztus hó 31-n végegyengülésben meghalt. A megboldogult a pap mintaképe volt s egész életét a jótékonyáságnak s pályájának szentelte. Halála bár nem jött váratlanul, széles körökben-kelti föl a részvét megdöbbenését.

* **Ismerőseink áthelyezése.** Traversz István pósta- és távirófelügyelőt Békés-Csabáról a budapesti levéltovábbító osztályba, *Mihálykovic*s nagyváradai posta- és távirótitkárt pedig a miniszteriumba helyezték át. Természetes, hogy az áthelyeztetések az eddig jól teljesített szolgálat elismeréséről történtek.

* **Ajánlott levelek feladógépe.** Postás Milkáékra gyászos jövő hajnala virrad. A nőemancipáció vívmányait az automata gépek semmisítik meg. *Newyorkból* ugyanis azt írják, hogy valami *Count Detalmo di Brazzo Savorguan* széphanzású névre hallgató uri ember oly automatát, vagyis önműködő gépet szerkesztett, mely valóságos esodákat művel, — ha igaz. A gépben egy elzárt iktató-szerkezet van és egy levélszekrény, mely bizonyos pénzdarábnak a nyílásba való bedobása után megnyílik. Egyidejűleg egy másik szerkezet a küldeményt megméri, megszámozza, vevényt állít ki róla és kiadja a feladónak. A vevénnyel egyszerre annak másolata is elkészül az automata belsejében. A gép szerkezete olyan, hogy a mint a feljegyzési szalag megtelt, több küldeményt nem lehet bedobni. Ez az eljárás persze nagyon egyszerűsítő az ajánlott levelek feladását, csak az a kérdés, hogy e gépek kávéznak-e a hivatalos órák alatt és szabad-e pletykákat is elintéznők, a mire pedig sok anyaguk volna, ha oly éles megfigyelő tehetséggel bírnának, mint — Milkáék.

* **A herezegprimás Esztergomban.** *Vaszary* Kolos herezegprimás székvárosába érkezett. Az egyháznagyot a főkáptalan testületileg fogadta. A közönség körében általános az öröm, hogy a főpásztor huzamos ideig fog otthon tartózkodni mely idő alatt az új Esztergomi társadalmi és politikai viszonyaira kedvezőleg fog közremunkálkodni.

* **Egy gyermek sírfelirata.** Egyik somogyvármegyei temetőben egy korán elhunyt ifjúnak sírja felett a következő sírfelirat ékeskedik:

Itt nyugszik egy Ökröske
Ökör Bálintnak gyermeke
Kit az Isten nem engede,
Hogy Ökör legyen belőle.

* **Tűzoltóink diszgyakorlata.** A szeptember 15-én tartandó megyei szövetségi gyűlés alkalmára erősen készülnek tűzoltóink. Vasárnap délután tartottak már nagyobb szabásu gyakorlatot a vízvezeteki felszereléssel, melyet nagy számú közönség nézett végig és egy-egy sikerült mászó és szivattyus gyakorlatot meg is éljenzett. Tegnap este is gyakorlatoztak tűzoltóink az őrtanya udvarán, melyen kevés kivétellel az összes tűzoltók, részt vettek. Mint értesülünk, a 15-iki gyakorlatra és közgyűlésre, igen szép számban jelentkeztek megyei tűzoltóink és így erős a kilátás arra nézve, hogy pár nap múlva egy sikerült tűzoltó ünnepélyen vehet részt a közönség, mely mindenkor nagy érdeklődéssel viseltetik ezen humánus és fejlett intézményünk iránt.

* **Van még humor a világon.** Még mindig akadnak kedélyes emberek, akik a dolgok rendetlen folyásán nem akadnak meg és nem siránkoznak jajveszékölő arccal, hanem igyekeznek az állapotokat a derűs oldaláról fölfogni. Kicsi Ugoesa vármegyének egyik községi jegyzője a napokban megtartott jegyzői értekezleten mulatságos pályadíjat tűzött ki, a mely az állami anyakönyvvezetés utvesztőiben való bukdaesolásra van alapítva. E szerint a pályadíj kifizető mindazoknak a községi és közigazgatóknak, a kik az állami anyakönyvvezetésért megállapított évi tiszteletdíjakat az esztendő lefolyása alatt kisebb-nagyobb összegekben, *mint büntetés-pénzt vissza nem fizetik*: abban az esetben ő kötelezi magát arra, hogy az ily kartársának, a büntetés-képp le nem vont összeg fennmaradt részét, a *maga megmaradó tiszteletdíjából* 1896. október 1-én *megkészserezi*. Valószínű, hogy a pályadíj kifizető tisztában van azzal is, hogy a saját tiszteletdíjából sem marad meg semmi a jövő év októberéig.

* **László főherceg balesete,** László főherceget, mint Aradról telegrafálják, vadászat közben baleset érte, amely szerencsére súlyos következmény nélkül folyt le. A főherceg *Libits* Adolf jószágkormányzóval Arad vidékén vadászott, és egy vadmacskát lőtt. Mikor visszatérni készült a vadászatról, vadászfegyvere elsült és a golyó a főherceg zombjába hatott. Rögtön orvost hívtak, a ki konstatalta, hogy a főherceg sebe nem veszélyes, a megsebesült főherceget beszállították Aradra.

* **A dicséret netovábbja.** Egy nagyváradai házassági ügynök így szól egy fiatal emberhez, a ki az ő közvetítésével óhajt nősülni:

— Hogy fogalmat nyujtsak önnek ügynökségem jóságáról, csak annyit mondok önnek, hogy én magam is ügynökségem útján nősültem meg és már két év óta özvegy vagyok.

* **Még egy anyakönyvvezetői jelvény.** A házasságkötésnél az anyakönyvvezető által használandó hivatalos jelvény egy példányát tegnap küldötte meg a belügyminiszter Nagyvárad város közönségének. Együttal azonban figyelmeztette a hatóságot, hogy főispáni engedéllyel a törvényhatóság első tisztviselője előtt is lehet házasságot kötni, tehát czélszerű, lesz ha a város közönsége ugyanilyen hivatalos jelvényt a saját használatára szintén beszeres.

* **Egy elvált asszony tragédiája.** Ezelőtt másfél esztendővel történt, hogy *Rohus* József czeg-lédi gyógyszerész szép felesége ott hagyta az urát és *Lubinszky* József népszínházi színészszel megszökött. Azóta ott élt a fővárosban Lubinszkyval, a ki azonban csakhamar ráunt a szép asszonyra és elhanyagolta. Az anyagilag és erkölcsileg tönkretett asszony öngyilkossági kísérletet követett el; hat csomó gyufát feloldott egy pohár vízben és megitta. A mentők segítettek rajta, de most is súlyos beteg.

* **Érthetetlen dolgok pecsét alatt.** Tegnap a kórházi irodába egy oláh ember állított be és kezében tartotta a papja által fogalmazott és a jegyző által hiteles pecsét alatt igazolt kérvényét, melyben olyan sok minden volt összeírva, de sehogysem lehetett megérteni az instanciát. Az érdekes magyarsággal megírt folyamodvány így hangzik:

Tekintetes Bihar Vármegye Közkórház igazgatóság Urnak Nagyváradon.

Bukorványi illetőségű Szemutz Péternek ki jelenleg most a kórházban találtatik, szülei kérvénye alapján nézve, ki Bukorványi lakosok Szemutz Nyikóra szegény sorsú állapotban lévén nagyon csekély vagyonnal bírterhelő családdal — A kórházi igazgatóság urakat alázatos kérelmére nézve kibocsátható levén.

Bukorvány, 895. aug. 30-án.

Alázatos kérelme Szemutz Nyikóra, Bukorványi lakos. Főbíró Szemutz Mitru sk. (P. H.) 1879.

A tisztviselők aztán szóra fogták a dolgot és elintézték a szegény oláh ember ügyesbajos kívánságát.

* **Születésnap ünnep zavargásokkal.** Vilma hollandi királynő, mint Amszterdamból írják, tegnapelőtt ünnepelte 15-ik születésnapját. Ebből az alkalomból a szocialisták tüntetést rendeztek a királynő ellen, a mely később véres verekedéssé fajult. A szocialisták ugyanis az amszterdami főutczán hajba kaptak a polgársággal, bevették az ablakokat és kirakatokat. A küzdelemnek a rendőrség vetett véget, a mely szétverte a zavargókat. Tizen-nyolczan megsebesültek és 60 embert letartóztaltak.

* **Kik tartoznak a kópárhuzammü költségeit viselni?** A városi mérnöki hivatal be-terjesztette azon érdekelték kimutatását, akik a Knapp Ferencz és társai telke alatt építendő kópárhuzammü költségeihez hozzájárulni tartoznak. Az érdekeltégek kimutatás 30 napi közszemlére lesz kitéve, amiről minden egyes érdekelt értesítettni fog.

* **Szerencsétlen számban szaporodtunk.** Nagyváradon a lefolyt héten 18 fi- és 11 leány összesen 29 gyermek született; a születés aránya száma 34%. Elhalt 11 egén, közöttük 1 idegen; a halálzási arányszám 19%. Öt éven alól elhalt 7 gyermek. Az elmúlt héten tehát — leszámítva az idegen halálzást — 13 szaporulattal záródott.

* **APRÓ HIREK. Szabadkán.** Szádeczky István háznál a föld bedőlt és két munkást maga alá temetett. Mire a segély megérkezett, az egyik kiszabadult. — **Felső-Domonyán** Berezik István tizenhárom éves fia játszás közben véletlenül agyonlőtte Balázsák Mihály hathónapos gyermekét. — **Rasztina** pusztán Balázs Antal éjjeli őr öt éves Ádám fia fürdés közben a vízbe fult. — **Felsőszőlőkön** Horváth István jómodu gazda vitatkozás közben agyonszurta Ladányi Hermant odaváló koresmárost. — **Tiszaórsón** Macskás József mezőúr kunyhójában felakasztotta magát. A tett oka ismeretlen. — **Füreden** Német Teréz cselédleány ismeretlen okból a Tiszába ölte magát. — **T-Örvény** mellett a napokban fogták ki Koczka József füredi mezőúr öt éves fiának holttestét, a ki szedrezés közben a Tiszába esett. — **Rabafüzesen** Kloiber Antal közműves bosszúból orozva rálőtt Fischl Józsefre és életveszélyesen megsebesítette. A merénlyőt elfogták. — **Jankovácson** Rimánóczy M. fiatal leánygyermek ruhája az utcán tüzet fogott és anynyira összeégette testét, hogy rövid kínlódás után meghalt.

Az állami anyakönyvvezetés ellen.

— Községi elöljárók tiltakozása. —

A nógrádmegyei Borsos-Berinken a minap jegyzőt választottak, melyen Hanzély Márton rétsági főszolgabíró elnökölt.

Miután csak egy pályázó volt, Bonc Gyula, Hanzély fedezet nélkül ment a faluba. Arról tudomása nem volt, hogy a nép tiltakozni készül az ellen, hogy a jegyző egyúttal állami anyakönyvvezető legyen.

Mikor a főszolgabíró Bonc Gyulát kijelentette a község jegyzőjének, előállott az egyik elöljáró és a nép nevében kijelentette, hogy a falu csak abban az esetben ismeri el jegyzőjének, ha Bonc kötelező ígéretet tesz arra nézve, hogy nem lesz egyúttal állami anyakönyvvezető, mert az államnak nincs joga, hogy az ő céljaira a község által fizetett tisztviselőt használja fel s ez a község ügyeit ezért elhanyagolja.

A főszolgabíró rendreutasította az elöljárót és meghagyta a községi bírónak, hogy vezesse ki az illetőt a tanácssteremből, de a bíró nem csak hogy nem teljesítette a főszolgabíró kívánságát, hanem ő is az elöljáró pártjára állott.

A jelenlévők mind lármázní kezdtek és kikeltek a kormány ellen, hogy a népet nemcsak jogai-ból, hanem még a vallásából is ki akarja forgatni. Ha az államnak anyakönyvvezetés kell, mondották, végeztesse el, akivel akarja, de nem azzal, a kit az adózó polgárok fizetnek. Ők ugyan nem kértek sem anyakönyvvezetést, sem polgári házasságot.

Ekkor látta Hanzély, hogy darázs-fészekbe került. A zugolódás átragadt az utczára s a nép mind fenyegetőbben kezdett viselkedni, úgy, hogy Hanzély szükségesnek látta a csendőrség be-
rendelését.

Megparancsolta a bírónak, hogy nyomban küldjön kocsi a csendőrökért: de sem a bíró, sem más ember nem akart befogatni és csendőrökért menni, végre a főbíró kénytelen volt a saját fogatát elküldeni.

Mikor ennek híre ment, a nép a község háza fölgyújtásával fenyegetőzött. »Hadd égjen bent a szolgabíró!« mondották dühösen.

Szerencsére megérkezett Moesáry odaváló föld-birtokos és kamarás ügyekezett lecsendesíteni a lázongókat. Eleinte Moesáryra sem hallgattak, de később mégis engedtek és különösen a csendőrök érkezésétől tartva, szétoszlottak. Hanzély, hogy a népet ne ingerelje, senkit sem fogatott el, de Srenker András plébános ellen megindította a bűnvádi eljárást lázításért. (?)

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-48, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőtől 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőtől 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

IRODALOM.

— **Magyar Sion.** Megjelent a »Magyar Sion« augusztusi füzet a következő tartalommal: A párizsi sz. Bertalan-éj. Kozics Lászlótól. Sz. Ignác lelki gyakorlatainak szelleme. Dr. Pethőtl. A házasság a nem keresztény népeknél. Erhardt Viktortól. Irodalom és művészet. Bognár István: Petri Pázmány Archieppi Strigoniensis et Primatis Physica. ism. Dr. Anhäupel Gyöngy. — Dr. Stéecz György: Helyzetmennyiség-tudomány és a mennyiség-tudomány alapjainak revíziója Aristoteles és aq-szent Tamás bölcs elvei alapján. Ism. Dr. Pethő. — Névtelenül: A vallásháború Magyarországon. Ism. Liberius. Vegyes közlemények.

• **Herkó Páter.** A folyó évi szeptember hó 1-éről kelt 35-ik szám a megszokott, gazdag, változatos és élénk tartalommal jelent meg. A jobbnál jobb szöveget igen sikerült illusztrációk kísérik. A lapot melegen ajánljuk t. olvasóinknak. Előfizetési ára félévre csak 2 forint.

— • **Politikai Hetiszemle.** A folyó évi szeptember hó 1-én megjelent 35-ik számnak tartalma a következő: Vezércikk: A jövő feladatai, írta R. Belföld; Magyar klerikálisok Münchenben, írta Világi Katholikus. Külföld: A pápai hatalom emelkedése, írta Székely Sámuel. Társadalom: Társadalmi kép, írta Veritás. Közgazdaság: A kereskedelmi szaktatás reformja, írta Merkátor. Millénium: A kiállítás. Munkásvédelem a külföldi törvényház napi rendjén, írta Andor Endre dr. Közoktatás: Bécsi tanítók Budapesten. Irodalom: Ember és író, írta R. R. Művészet. A hétről.

• **Ügyvédek Közlönye.** A folyó évi szeptember hó 1-én kiadott 36-ik számnak tartalma: Engedmény befolyása a perújításra, írta Crassusnak — Justus. A balassa-gyarmati törvényszéknél nincs váltótanács, közli dr. P... Értésítés a budapesti felsőbb bíróságoknál levő ügyekről.

Törvényhatósági Naptár.

Dr. Toldy László a főváros főlevéltárnoka előfizetési felhívást bocsátott ki az általa szerkesztett »Törvényhatósági Naptár« 1896-iki évfolyamára. Ez a hézagot pótló és kitűnően szerkesztett vállalat most már 8-ik folyamán járja.

Az új folyam gondos szerkesztésben és teljességben felül fogja múlni az eddigieket is, Különösen kiemelendőnek tartjuk, hogy meggyéknél közölni fogja az ország összes anyakönyvvezető hivatalait, a mi főképen kezdetben, míg az új intézmény ismerete általános nem lesz, mindenkire nézve igen fontos útbaigazítást fog nyújtani.

Az új folyam, dacára annak, hogy az eddigieknél bővebb lesz, nem lesz drágább. Füztölt példánya 1 frt, a kötött 1 frt 20 kr.

A megrendelés postautalványon eszközölhető a Pesti könyvnyomda-részvény-társaság címére (Budapest, V., Hold-utca 7.)

A ki az előfizetési áron felül még 20 krajczárt is beküld, az a könyvet bérmentve kapja meg.

E G Y L E T.

Uj katolikus kör. Szabadkán Mamuzsich Mátyás prépost plébánosnál a szabadkai intelligencia népes értekezletet tartott, melyen nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy kath. kört alakítsanak. Az előzetes teendő elvégzésére s az alapszabályok kidolgozására 40 tagu bizottságot küldött ki az értekezlet.

Tűzoltó egylet.

Az önkéntes tűzoltó egylet nagyváradi szövetsége f. évi szeptember hó 15-ikén vasárnap délelőtt 10 órakor Nagyváradon a tűzoltó őr-tanyán választmányi gyűlést tart, melyen az új országos szövetségi szabályok alapján a vármegyei tűzoltó szövetségként való átalakulás szabályzatait fogja megvitatni, megállapítani, s az eddig fenn állott szövetségi egyöntetű szolgálati és gyakorlati szabályokat átdolgozni.

E választmányi gyűlésre Biharvármegye területén ez idő szerint fennálló összesen 54 tűzoltó-egylet meghívást nyert, s remélhető, hogy az egyesületek e gyűlésen képviseltetve lesznek annyival inkább, mivel az alakítandó szabályokhoz hozzá szólani, minden egyletnek érdekében áll, mivel a felsőbb jóváhagyást nyert országos szövetségi alapszabály értelmében jövőre minden szervezett tűzoltóság is, a vármegyei szövetség tagjául belépni, s annak szabályait követni tartozik. Az új szervezett a járási tűz-felügyelők intézményét is felfogja ölelni, mely igen nagy befolyással lesz a tűzoltóság szakszerű és egyöntetű fejlesztésére.

Tűzoltói intézményünk ez uja szervezését, hatóságaink fejei is, jóakarató támogatá-

sukban részesítik. E nélkül nem is érnének célra, de hogy e támogatást továbbra is megnyerjék és erősítsék, a gyűlés alkalmából városunkban megjelenő egyleti küldöttek a szövetség ez idő szerinti elnöke vezetése alatt testületileg fognak tisztelni Méltóságos Beöthy László főispán úrnál.

A helybeli önk. tűzoltó egyesület ugyanez alkalomból f. évi szeptember hó 15-én délután 4 órakor az őrtanya udvarán nagy gyakorlatot tart, hol azon különösen a vízvezetékénél használt felszerelményeit működésben mutatja be a vidéki bajtársaknak és a nagy közönségnek. A gyakorlat részletei később fognak közzé tenni.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

S z e r d á n: *Szentiván éji álom.*
C s ü t ö r t ö k ö n: *Szegény ifjú története.*
T o m p a K á l m á n jutalomjátéka.
P é n t e k: *Toto és Tata.*
S z o m b a t: *Tosca* itt először. Gál Gy. jutalomjátéka.
V a s á r n a p: *A takácsok* itt először.

Szép Heléna.

— Szeptember 5. —

Tegnap adták ez idényben először Offenbach örökszép zenéjű operettjét. A czimszerepet S u g á r Aranka kisasszony adta, kinek jutalomjátéka alkalmából művészetének tisztelői szép számban jelentek meg. Ama várakozásnak, melylyel játéka elé néztünk, esti sikerei fényesen megfelelték. Szerepét méltósággal, higgadtan adta, énekével tapsokra ragadta a közönséget. Bámulatos finomságu jól iskolázott hangjának teljesen ura volt; forte, fortissimo, piano, pianissimoakat a legtökéletesebb virtuozitással adta s énekébe beleöntötte az érzelmek mélységét, a kedély különböző indulatainak hevét, a szív melegét, mely mind saját egyéniségének kinyomatát is magán viselte.

Hangja különösen az oktávhangoknál érezes erőteljes, tiszta, mely tremolázva harsogott végig a szinkörben s hullámzásba hozta az érzelmek bensőségéből kiáradó hevével a halgatók kedélyét, lebilincselte a figyelmet s mintha az őt érzék a hallásban egyesült volna, gyönyörködtette a fület és zúgó tapsokra ragadta a közönséget, mely művészetét megjutalmazandó mintegy kilencz koszoru-, virágoskor- s csebecsékkel tisztelte meg brillans énekeiért; és jól tette, mert az érdem mindig megérdemli a koszorút.

De azért ily fényes eredményt látva legyen szabad kimondani játékára nézve is véleményünket, hogy inkább művész az énekes, mint jó színész a játékban.

Utána legnagyobb hatást ért el *Mezey* érezes, csengő, magas tenor hangjával.

Rónaszéki Menelaus szerepében oly ügyes alakítást nyújtott, különösen arczjátéka oly nagyszerű volt, hogy folytonos derűtségben tartotta a közönséget.

Különös dicséretet érdemel még Csátár kitünő maszkjáért, s még jobb mimikájáért.

Az ének és zenekar jól betanítva kifogástalanul játszott. (A—.)

•Egy szegény ifjú története.

Szintársulatunk fáradhatatlan nagytehetségű és költői lelkületű tagja T o m p a K á l m á n holnap esütörtökön tartja meg, igazán jól kiérdemelt jutalomjátékát. Ez alkalommal »Egy szegény ifjú története« fog színre kerülni, mely a nagyváradi szinkörben közel öt év óta nem adatott elő. Odott Maxim a jutalmazandó egyik legjobb alakítása, míg a többi szerepeket Angyal, Tóvölgyi, Bácsné, Tolnayné, Novák, Hunyadyné, Gál, Benedek, Szendrei, Balassa, Czakov, és Ligeti fogják játszani.

Ez előadás iránt igen szép érdeklődés nyilvánul.

Mai előadás.

Schakespeare bájos bohóságát a »Szent Iván éji álom« ismétlik ma meg a szinkörben, mely a minapi előadásában rendkívül rokonszenvesen fogadtatott. A darab kiosztása a régi marad.

REGENY-CSARNOK.

A két kastély.

Elbeszélés.

18

Irta: Valnicsek Béla.

(Folytatás.)

Kettős menyegző.

Az eddigi zord téli napokat a kedves, enyhe tavasz váltá fel. A hótól fehér erdők, mezők most kellemes zöld mohát öltöttek s a virágok vígan tárták ki kelyheiket a tolakodó, meleg napsugaraknak.

A tarka madárkák hangos csicsérgéssel tölték be a léget s vidáman ugrándoztak a fák zöld lombjainak egyikéről a másikára,

Mindenütt nyitva-tárva állottak az ablakok hogy az üde, tavaszi levegő szabadon özönlhessék a füledt levegőjű szobákba s minden arcon vidám, kedves mosolyt fakasztott a várva-várt tavasz.

Csak Fischeréknél voltak az ablakok redői leeresztve, csak az ő arczukon ült bánat.

Pedig mint szeretett volna a játszi napsugár az ablakok redőin át a szobába hatolni, mint törekedett a tarka színekben pompázó virágok, a csicsérgő légi madarak mosolyt varázsolni a szomorkodók orcáira. De mind hiába! Törekvésük meghiúsult.

A sötétes, félhomályos terem egyik sarkában mennyezetes ágy volt. A hófehér párnák között Róza pihent; láza volt. Körülte Fischerék, Wurmék és Marburger Ernő állottak némán s a szolgálattevő eseléd lassan, lábujjhegyen lépdelt.

Az orvos jelentése elég megnyugtató volt, visszaesett előbbi betegségére s legfeljebb 3-4 hétig tart; csak óvni kell minden izgalomtól, nem lesz semmi baj.

S valóban Róza előbbi baja miatt volt kénytelen másodszer is őrizni az ágyat.

Midőn ugyanis Wurm szép tervének meghiúsulását látá, újabb terven tölté eszét. Mindenáron azon volt, hogy a Rózáknak ígért meglepetés minél nagyobb legyen s azért távolról sem sejteté azt vele.

— Figyeljete csak, miben áll tervem« szölt egyik napon Wurm nejéhez és Ernőhöz.

— Jövő héten elmegyünk Fischer rokonához s téged, Ernő, egyik szobában hagyunk, a hol szép esendesen kell majd magad viselned, hogy észre ne vegyen Róza.

Mi elbeszélgetünk Rózával s beszéd közben tudtára adjuk, hogy egy előtte kelves arczképet hoztunk számára.

Ő kíváncsian fogja kérni az arczképet, mi pedig a szomszéd terembe vezetjük őt, a hol te vagy, a többi magától jön. Természetesen Fischeréket be kell avatnunk a titokba.

Ezen tervet már Wurmé is szívesebben fogadta s Ernő sem emelt ellene kifogást.

A következő héten a mondott terv szerint csakugyan elmentek Seilen faluba.

Fischerék, valamint Róza kimondhatatlan örömmel fogadták Wurmékat, Ernőt pedig észrevétlenül egyik melétkerembe küldték.

Alig szóltak néhány szót. Róza már is a az annyiszor emlegetett meglepetésre terelte a beszédet.

— Nagyon kíváncsi vagy, kedves Róza, mondá tréfásan az öreg Wurm. Megérdemelnéd, hogy még tovább várakoztassalak vele.

Róza összetette kacsóit s félig tréfásan, félig enyelgően így szólt:

— Édes jó bácsi, ne legyen oly kegyetlen, mondja meg miben áll a meglepetés.

Wurmnek tetszett Róza enyelgése s eleinte meg tagadta a felvilágosítást.

Am Wurmé is megsokalta már férje magaviseletét s most már ő is segített kérni Rózáknak.

Végre Wurm engedett.

— Legyen; megkönyörülök, szölt vidáman. Tehát tud meg, kedves Róza, hogy egy előttd igen kedves arczképet hoztam, mely után már régen sóhajtoztál.

A fiatal hölgy arca e szavakra biborpirossá vált, majd akaratlanul is az Ernő név szaladt ki szájából. Azután gépiesen kinyújtá kezét, hogy az arczképet átvegye.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A nuncziusért.

Fehértemplom, szept. 3. (Saj. tud. táv.) A csanádi egyházmegye fehér-templomi esperesi kerülete azon megtámadtatás alkalmából, melylyel Bánffy Dezső báró miniszterelnök Agliardi pápai nuncziust illette, az igazság és a vendégjog nevében tiltakozását fejezte ki, — tiltakozó határozatot egy föliratban terjesztik a nunczius elé.

A kormány tervei.

Budapest, szept. 3. (Saját tud. távir.) A kormány az agrárhajók miatt folyton megújuló panaszokra az országgyűlésen egy nagy agrárprogrammal fog felelni. A gazdasági válság terjedését tagadni már nem lehet, dacára a budapesti bankok 12—19%-os osztalékainak. A föld- és közvetett adójövedelmek, a vasutak bevételei folyton apadnak, s a monarchia rosszabbuló kereskedelmi mérlege is lehetlenné teszi a valuta helyreállítását. A kormány tehát érzi, hogy tenni kell valamit az agráriusok ellen, s ezzel hamarosan összeállított agrárprogrammal akar a helyzetet segíteni, mindjárt az országgyűlés tárgyalásainak kezdetén.

Magyarország és a kuria.

Bécs, szept. 3. (Saját tud. távirata) A N. Fr. P. mai száma a következőket írja: A római kuria a magyar püspöki konferenciát megelőzőleg mérséklőleg hatott a magyar püspökökre. Különösen Agliardi nunczius úgy Rómával, mint a magyar püspökökkel való érintkezésében az állam és az egyház közt való béke szükségét hangsúlyozta. A nunczius, a ki mindinkább közeledik a magyar kormányval való kibékülés felé, utóbbi időben épen a püspöki konferenciával szemben elfoglalt álláspontjával bizonyította be, hogy a magyar kormányval pár hó előtt kitört viszályát nagyon sajnálja. A magyar kormány több ízben látta annak jelét, hogy a nunczius, a ki jóakarólag nyilatkozott Magyarország iránt, sajnálja a félreértéseket, a melyek nemcsak a magyar miniszterelnökhöz való személyes viszonyát zavarták meg, hanem a szentszék képviselője és a magyar egyház közti viszonyra is hatottak.

A nunczius és Wlassics kultuszminiszter közt a normalis viszonyok már annyira helyreálltak, hogy személyesen is érintkeznek egymással.

A főrendiház jövő ülészsaka.

Budapest, szept. 3. (Saját tud. táv.) A főrendiház tagjainak névjegyzéke nagy változásokat fog az őszi ülészsak elején feltüntetni; nemcsak az új mágnások nevei idézik elő ezt a változást, hanem a batholikus és evangélikus főpapi karban bekövetkezett kinevezések és lemondások is hozzájárulnak ehhez. Új tagokul lesznek heirva az auraniai perjel és a zsenngmódrusi püspök, míg főrendiházi tagsági jogokról Karsay és Zelenka püspökök illetve gondnokok lesznek. Az ujonnan kinevezett főrendek közül eddig csak Bohus Zsigmond báró intézkedett, hogy a kinevezett főrendek sorából a cenzusos főrendek közé írják be

annak idején: Zeyk báró is benyújtotta kérvényét, de azt a főrendiház irodája kellő felszerelés hiányában visszaküldte — a teherlap és a keresztlő levél ugyan is nem voltak mellékelve. A főrendiház igazoló bizottsága e hó végén vagy október első hetében ül össze.

A forrongó Balkán.

Szófia, szept. 3. (Saját tud. távirata.)
Az Agence Bulcanique jelenti: Az ellenzékhez tartozó három tartalékos tiszt Burgas kerületben mintegy harmincz embert gyűjtött össze abból a szándékból, hogy bandát alakítson és hogy a török határt átlépje. A határ közelében a bandát egy hadosztály lepte meg és szét szórta. A három tisztet és a banda többi tagját letartóztatták és átadták a törvényszéknek.

Közgazdaság.

Huszonöt milliós beruházás az államvasutaknál. Laptársunk a »Magyarország« kitérő forrásból arról értesül, hogy a kereskedelemügyi miniszterium és a magyar kir. államvasutak igazgatósága között beható tárgyalások folynak az államvasutaknál teljesítendő beruházások tekintetében. A beruházások összege még nincs pontosan megállapítva, de valószínűleg eléri a 25 millió forintot, sőt az összesen kizárva, hogy meghaladja még ezt az óriási összeget is. A beruházások egy a pályaberendezésekben, mint a gépészeti felszerelésekben, valamint kiváltképpen a kocsikban és lokomotivokban oly sürgősen szükségesek, hogy tovább a dolgot halasztani abszolút nem lehet, ha csak nem akarja a vasut a legnagyobb zavaroknak kiténi üzemét. A tárgyalások a miniszterium és az államvasut között igen nehézkesen folynak, mert az államvasutak pénzügyi osztálya még mindig vezető nélkül áll és épp ez okból óriás beruházási költségeket miként fogják fedezni. Eredetileg úgy tervezték, hogy az állampénztári fölöslegekből fognak megfelelő összegeket kivenni ezeknek az investícióknak teljes fedezésére, de a legutóbbi állampénztári kimutatás semmivé tette ezt az ábrándokra alapított tervet s a miniszterium most egy felveendő 40—50 milliós vasúti kölcsön esetlegességeit mérlegeli. A dolog minden esetre sürgős, mert az összes befektetéseket a legközelebbi három-négy év alatt kell teljesíteni, miután az államvasutak berendezése a jelenlegi túlfeszítettséget 3—4 évnél tovább már nem bírja ki.

Kertészeti kiállítás Zentán. A magyar műkertészek és kertgazdák orsz. képző- és segély egyesülete azon alkalomból, hogy ő Felső Zenta városát f. évi szeptember 19—22. napjai között meglátogatja Zentán vándorkiállítást rendez. A kiállítandó tárgya lehetnek: mindennemű gyümölcs, azokból készített kivonatok, bor, szesz, dísznövények, zöldségfélék, befőttek, méz, a kert gazdaságból kikerülhető mindennemű nyers és feldolgozott anyagok, élő és levágott virágok, csokrok, koszorúk, virágállványok, kertészeti eszközök. A kiállítandó tárgyakra 800 korona díj van kitűzve. Az érme arany-, ezüst- és bronzból szokás szerint lesznek készítve, ezenkívül dísz- és dícsérő oklevelek is osztatnak ki.

A dohányjüvedék ez év első felében, egybe hasonlítva a múlt év hasonló időszakával emelkedést mutat fel. A többlet 468.374 frt, a mi 21 százalékos emelkedésnek felel meg. Befolyt pipadohányért 9.846.978 frt. A múlt év első felében 9.313.371 frt. Szivarokért befolyt 8.300.000 frt. A múlt év első felében 8.483.000 frt. Papir-

szivarokért 2.989.500 frt. 2.922.500 forinttal szemben. Ugyanazokért a szivarokért 38.326 frtót, 22.660 frttal szemben. Különlegességeikért 1.822.206 forint folyt be, 1.780.336 forinttal szemben.

Pipadohányt fogyasztottak 347.029 kg-ot, míg a múlt év hasonló időszakában 340.667 kg-ot, a mi 1.8 százalékos emelkedés. Csomagozásokban fogyasztottak: 263.554.572 darabot, míg a múlt évben 249.233.383 darabot. A többlet 14.321.189 darab, vagyis 5.71 százalékos. Szivart fogyasztottak és pedig regalitást: 3.525.600 darabot, 1894-ben 4.100.000 darabot, a kevesebbet tehát 600.000 darab. Trabukot: 7.470.000 darabot, a múlt évben 7.344.000 darabot, a többlet 127.000 darab. Britannikát: 14.081.000 darabot, 1894-ben 16.078.000, a kevesebbet tehát 1.996.000 darab. Kuba portorikót: (Wekerlét) 42.900.000 darabot, 1894-ben 31.300.000 darabot, a többlet 11.600.000 darab. Portorikót: 29.500.000 darabot, az 1894. évben 33.200.000 drb, a kevesebbet tehát 3.700.000 drb. Vegyes külföldi: 113.160.000 darabot, 1894-ben 110.665.000 drbot, a többlet 2.500.000 drb. Rövid magyar: 26.700.000 drbot, 1894-ben 29.600.000 darabot, a kevesebbet 2.900.000 darab. Virginiát: 13.700.000 drb, 1894-ben 18.700.000 darabot, a kevesebbet 5.000.000 drb. Szivarkát fogyasztottak és pedig Sztambult: 2.600.000 drbot, 1894-ben 2.300.000 drbot, a többlet 300.000 drb. Szultánt: 23.800.000 drbot, 1894-ben 23.700.000 darabot, a többlet 100.000 drb. Hölgyiszivarkát: 56.500.000 darabot, 1894-ben 36.200.000 darabot, a többlet 20.300.000 darab. Herczegovina szivarkákat: 49.700.000 drbot, 1894-ben 63.900.000 drbot, a kevesebbet 14.200.000 darab. Sport-szivarkákat: 18.200.000 drbot, 1894-ben 14.100.000 drbot. A többlet 4.100.000 db. Jenidze-szivarkákat: 20.800.000 drbot, 1894-ben 23.000.000 drbot, a kevesebbet 2.200.000 drb. Drámat: 24.700.000 drbot, 1894-ben 18.700.000 drbot. A többlet 6.000.000 darab. Virginiát: 55.600.000 drbot, 1894-ben 53.800.000 drbot. A többlet 1.800.000 drb. Magyar: 77.100.000 drbot, 1894-ben 91.500.000 drbot. A kevesebbet 14.900.000 darab.

Sorsolások. Az osztrák hitelsorsjegyek szeptember 2-án tartott huzásánál a következő sorsszámokat húzták ki: 157, 291, 405, 1039, 1299, 1416, 1475, 2070, 2178, 2840, 2858, 3187, 3228, 3286, 3352, 3353, 3506, 4012 és 4115. A 150.000 forintos főnyereményt a 157 sor 67. szám, a 30000 frtos második főnyereményt a 2070 sor 1. szám, a 15.000 frtos harmadik nyereményt a 3228 sor 8. számú sorsjegy nyerte. Öt ezer forintot nyerne 415 sor 40. szám és 1039 sor 59. szám; 2000 forintot nyerne 219 sor 12. szám, 3352 sor 40. szám; 1500 frtot nyerne 415 sor 9. szám és 3352 sor 71. szám; 1000 frtot nyerne 1475 sor 64. szám, 2840 sor 15. szám, 2858 sor 12. szám és 3286 sor 46. szám. — **A Bazilika-sorsjegyek** 21-ik huzása szeptember 2-án volt a közoktatási miniszteriumban. A törlesztési huzásban a következő 26 sorozatszám huzatott ki, melynek összes 2600 nyerőszámát egyenkint 6 frttal váltják be: 84 405 900 1581 1810 2367 3089 3121 3143 3247 3257 3493 3605 3784 3998 4391 4513 4554 4857 5250 5362 5695 5788 6379 7033 7901.

Főnyeremény 10.000 frttal esett a 229 sor 67 ny. sz. sorsjegyre. 1000 frtot nyert 7725—15. 500—500 frtot nyert: 1614—90 5110—50 7847—41. 100—100 forintot: 138—53 1359—64 1538—81 2260—86 3369—79 3857—85 4340—80 5126—35 5395—39 5967—55 5983—2 6272—100 6915—91;

50—50 forintot nyertek: 203—40 239—23 273—21 503—41 545—45 953—37 987—27 1452—39 1855—39 2560—16 2744—100 3687—74 4330—24 4376—21 4479—28 4780—21 5638—31 5741—31 6079—57 6492—36 6628—18 6640—75 7205—74 7246—80 7678—6.

25—25 forintot nyertek: 140—5 213—84 267—85 307—86 409—21 531—55 1042—93 1424—46 1617—86 1787—71 1809—64 2514—57 2560—94 2568—10 2853—1000 2964—47 3034—61 3120—45 3203—86 3287—94 3314—15 3394—37 3417—4 3571—55 3614—70 3643—34 3695—70 3710—20 3847—12 3953—2 4048—86 4685—46 4745—96 4756—22 4823—60 5045—5 5216—37 5291—68 5330—7 5737—75 6000—62 6063—58 6480—38 6733—64 6791—18 6944—11 6969—27 7183—18 4795—85 7642—47.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. szept. 2.

Budapest, szeptember 2. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, a vételkedv csöndes volt és szilárd irányzat mellett 55.000 q. hazai búzát 2.50—5 krral olcsóbb árakon vásároltak.

Tiszavidéki új 6.75 frt.
Idegen búzában: nem volt forgalom.
Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.55—5.20 frton Budapesten.
Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli.
Arpa irányzata megszilárdult. Elkelt 0—0 frton.
Zab irányzata valamivel szilárdabb Elkelt 6.20—5.85 frton.

Malhivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a						
F A J	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frttól	frtig		frttól	frtig
Bánsági — — új	78	—	—	79	—	—
» — — új	80	—	—	81	—	—
» — — új	82	—	—	—	—	—
Tiszavidéki — új	78	6.15	6.25	79	6.25	6.35
» — — új	80	6.30	6.40	81	6.35	6.45
» — — új	82	6.50	6.55	—	—	—
Pestvidéki — új	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30
» — — új	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40
» — — új	82	6.45	6.50	—	—	—
Fejérmegyei — új	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30
» — — új	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40
» — — új	82	6.45	6.50	—	—	—
Bácskai — — új	78	—	—	79	—	—
» — — új	80	—	—	81	—	—
» — — új	82	—	—	—	—	—

II. Határidőüzlet. Külföldről ismét olcsóbb árjegyzések érkeztek, de mindazonáltal nálunk az irány inkább szilárd, miután gazdáink az olcsó árak miatt tartózkodók az eladással.

Előfordult kötések: buza őszre 6.40—6.46 frt rozs őszre 5.65—5.71 frt, tengeri augusztus—szept. re 5.26—5.27 frton, tengeri szeptember—októberre 5.26—5.27 frt, zab őszre 5.63—5.65 frt, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 9.40—9.50 frton.
Záratkor maradt: buza őszre 6.42—6.43 frton, rozs őszre 5.64—5.65 frton, tengeri júliusra—aug. ra 5.24—5.28 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.26—5.28 frton, zab őszre 5.64—5.65 frton, káposzta-repeze augusztusra—szeptemberre 9.40—9.50 frton.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. szeptember 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	122.50
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	124.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	103.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	122.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.75
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	158.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	147.25
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	101.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	101.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	122.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	155.—
Osztrák-magyar bankrészevény	—	—	—	—	1065.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	494.75
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	409.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	—	—	—	—	408.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	956.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.10
London vista	—	—	—	—	120.85
Paris vista	—	—	—	—	47.80
20 márkás arany	—	—	—	—	11.82

Szerkesztői üzenet.

K. F. urnak. Helyben. Miután lapunk hétfői rendkívüli kiadásában a nagy gyűlésről szóló tudósításban, a jelen voltak között felsorolva s megnevezve nem volt, hozzáink intézett levele ennél fogva tárgyaltalan, s így azt egyszerűen ad akta tettük.

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérelt 121. sz.

VI. Kis bérelt 4. sz.

Páros.

Páros.

Szerdán, 1895. szeptember 3-án.

Szent Iván éji álom.

Tündéres vigjáték 5 felvonásban. Irtá: Schakespeare. Fordította: Arany János. Zenétét szerző: Mendelssohn.

Az előadás kezdete 7, vége fél 10 órakor.

Holnap, esütörtökön, szeptember 5-én, béreltfolnyamban:

Tompa Kálmán jutalomjátékául:

EGY SZEGÉNY IFJU TÖRTÉNETE.

Francia színmű.

A kinevezendő polgári anyakönyvvezetőkhez!

A magas kormány rendeletéből értesültem, hogy minden anyakönyvvezetőnek, ki a házasságkötéseket teljesíti, ebbeli funkcióját az ünnepélyesség emelése céljából

magyar **ATTILA**-öltönyben

kell végeznie.

Ennek folytán bátor vagyok az igen t. környékbeli községi és körjegyző urakat, kiknek kinevezése már bevégzett tény — felkérni, miszerint ebbeli rendelményeikkel bizalmasan **hozzám fordulni kegyeskedjenek.**

Kiváló tisztelettel **NEUMANN M. SÁNDOR** NAGYVÁRADON,

(113) 6-10

Olaszi, Fő-uteza, Bémer-tér, a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Az Attila-öltöny ára legfinomabb minőségű posztóból a legelegánsabb kivitelben **30 frttól 4 frtig.**

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„**MATILD-FORRÁS**“

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes savanyúvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemezés: . . . a bodoki „Matild forrás“ vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbónát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radéini, preblai, bilini kron-dorfi, lubi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad és félig kötött szénsavtartalmának s kitünő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része . . . .

Budapest, 1895. április 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

. . . . a bodoki Matild víz kitünő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajok-

nál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étrendi italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhellen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild“ víz igazán pompás ital.

Árjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik.

Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár **Wurst József** fűszer- és csomage kereskedése; kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 198 48-0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) **Bodok** (Háromszékmegye.)

Uj papirraktár.

Mult évben nyomdánk felállítása alkalmával az építkezés miatt nem rendelkezünk elegendő helyiséggel, így csak kizárólag nyomda-iparral foglalkoztunk; ma azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ügyfeleinknek dúsán és izlésesen felszerelt könyvnyomda mellett

 papirraktárt

is berendezhettünk, a hol mindennemű irodai, iskolai és üzleti papiros szükségletét a legolcsóbban

BÁRMILY MENNYISÉGBEN

beszerezhetik.

Könyvnyomdánkat, mely a legújabb gépekkel és betűkkel van felszerelve, ajánljuk mindenféle munkák gyors és jutányos árban kiállítására.

Kiváló tisztelettel

Szent László-nyomda részvénytársaság
üzletvezetősége

Nagyváradon, Apáca-utcza 3. szám.

Vidéki megrendelések a legpontosabban
eszközöltetnek.